

**การประเมินผลการกำกับดูแลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน
ในโรงเรียนประถมศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ**
ไพบูลย์ มีศิลป์^{1*}

บทคัดย่อ

การประเมินผลการกำกับดูแลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการกำกับดูแลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาสภาพ ผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ โดยใช้กรอบการประเมินตาม CIPP Model ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาศรีสะเกษ ที่เข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 42 โรงเรียน เริ่มดำเนินการวิจัยระหว่างปีงบประมาณ 2556

ผลจากการวิจัยประเมินโครงการ พบว่า ด้านบริบท ผู้บริหารครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันแสดงความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยกับความชัดเจนของระเบียบการปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเห็นด้วยกับการที่วิทยาลัยฯ มีการทบทวนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบันในระดับมาก ด้านกระบวนการพบว่า กลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเห็นด้วยกับประเด็นที่วิทยาลัยฯ ดำเนินกิจกรรมการผลิตพืชหรือเลี้ยงสัตว์ตามแผนงานกิจกรรมโครงการอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยกับการดำเนินงานของวิทยาลัยฯ ที่สนับสนุนให้โรงเรียนลดภาระค่าใช้จ่ายโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก จากรายงานการวิจัยประเมินโครงการฯ แม้ว่า จะพบว่า การดำเนินโครงการฯ ประสบผลสำเร็จในการสนับสนุนด้านวิชาการและปัจจัยการผลิตแก่โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมี ส่วนส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ มีวัตถุประสงค์สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลถึง ภาวะทุพโภชนาการของเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การประถมศึกษาศรีสะเกษ ที่มีแนวโน้มจะลดลง โดยลำดับ แต่จากรายงานการวิจัย ผลการดำเนินโครงการฯ ที่เกิดขึ้นมิได้มีหน่วยงานที่สนับสนุน มีเพียงวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ เพียงหน่วยงานเดียว จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีหน่วยงานภายนอกร่วมให้การสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น โรงเรียน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ เป็นไปได้ว่าปัจจัยเกื้อหนุนเหล่านี้มีผลต่อ ความสำเร็จของโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน จึงนำมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อได้ทำการศึกษาวิจัยต่อเนื่องในครั้งต่อไป

¹ ผู้วิจัย โทร.08-1389-5734 อีเมลล์ pmeesin@hotmail.com

**The evaluation of self-sustaining lunch program in Primary School based on
Sisaket College of Agriculture and Technology
Paiboon Meesin¹**

Abstract

The purposes of evaluation of self- sustaining lunch program in Primary School based on Sisaket College of Agriculture and Technology were to assess the process of self-sustaining lunch program in Primary School. Especially, the study of Sisaket College of Agriculture and Technology lunch program were based on CIPP model which consisted of context, input, process and product. The research materials were rating scale questionnaire and unstructured selection interview. The target groups were administrators, teacher who responding on the program and primary school belonging to Sisaket Primary Education Service Area which cooperating with Sisaket College of Agriculture and Technology 42 schools. The research started the research on fiscal year, 2013

The result on the field of the context found that the administrator who responding to the lunch program gave the opinion as good. They agreed on the regulation of self- sustaining lunch program clearly as good. Filed of input found that the target group who answering the questionnaire gave the opinion as good. Moreover, the agreed with the college to review and adjust the objective plan to look after the environment as good. The field of process found that the populations who answering the questionnaire gave the opinion as good to agree with the college running the vegetation product or giving the animal treat following the project properly as very good. The field of product found that the target group who answering the questionnaire gave the opinion as good to agree on the process of the college supporting the school to decrease the budget for the lunch program as good. The report of the project's process found that there were the most complete on the academic and product to primary school which were supported school which took part in the project to have the raw material supporting the lunch program sustainly which affected to the children's malnutrition on the student who were studying in the primary school belonging to Sisaket Education Service Area having the decrease tendency orderly. But the report of process project's result had no any institute to support the program especially Sisaket College of Agriculture and Technology. The result of study found that there are the outside institute to co-operate the program such as school, local administration, student's parent and community. The factors above supported the self- sustaining lunch program successfully to have the comment and to do the next research.

Keywords: evaluation of self-sustaining lunch program

¹ Researcher Tel. 08-1389-5734 E-mail: pmeesin@hotmail.com

1. บทนำ

โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักของรัฐบาลที่มุ่งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับอาหารอย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อ ความสำเร็จในการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพตามประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลโดยปีงบประมาณ พ.ศ.2534 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวัน และภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษา จึงได้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนนี้โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเกิดขึ้น โดยได้ตราพระราชบัญญัติ กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2535 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 42 ฉบับวันที่ 8 เมษายน 2535) (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535) โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 เป็นต้นมา โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนแต่ละปีไม่น้อยกว่า 500 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2542 รัฐบาลสามารถมีเงินกองทุนครบ 6,000 ล้านบาท หลังจากมีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 แล้ว ได้มีการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นเพื่อดูแลโครงการ

1.1 ความสำคัญของปัญหา โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การบริหารจัดการและการสนับสนุนจากรัฐบาลและคณะกรรมการกองทุน

เพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน แต่ปัญหาภาวะทุพโภชนาการและการขาดแคลนอาหารกลางวันของนักเรียนในโรงเรียนยังเป็นปัญหาสำคัญ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความแตกต่างของการดำเนินโครงการหรือกระบวนการบริหารจัดการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ เป็นวิทยาลัยฯหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ดำเนินการ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ การจัดการองค์ความรู้ พัฒนาระบบการผลิตวัตถุดิบ เพื่อสนองความต้องการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2556 โดยดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 42 โรงเรียน โดยได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินการจากสำนักความร่วมมือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1,055,880 บาท จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ผู้ประเมินจึงได้เลือกประเมินการกำกับดูแลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินการกำกับดูแลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ โดยประเมินใน 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process)

4) ด้านผลผลิต (Product) โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อศึกษาสภาพผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้บริหาร ครู วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษและโรงเรียน ประถมศึกษาที่ดำเนินโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product)

1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

[1]โครงการอาหารกลางวัน เกิดจากรัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก ที่ทำให้ภาวะการเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข โครงการอาหารกลางวันเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2495 พบว่าโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานไม่สามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน ในปี พ.ศ. 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดนโยบายให้โรงเรียนดำเนินโครงการอาหารกลางวันทุกโรงเรียน ก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ภายใต้คำขวัญ 60 พรรษามหาราชา เด็กประถมศึกษาไม่หิวไทย ต่อมาปี 2534 รัฐบาลช่วยเหลือเด็กในระดับประถมศึกษา กำหนดให้มีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในปี 2535 ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา วงเงิน 6,000 ล้านบาท เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการสนับสนุนและช่วยเหลือภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีมติคณะรัฐมนตรี 2542 ให้ถือว่าการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวันเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยเห็นชอบให้มีความร่วมมือในการ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารทุกวัน

[2]แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) “ใช้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) “อัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ใช้แนวทางในการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มุ่งสร้าง “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณภาพนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข...” หากนำแผนพัฒนาฉบับที่ 8,9,10 และ 11 มาบูรณาการรวมกันจะมองเห็นคน ความพอเพียง สังคมเป็นสุข สอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่มีเป้าประสงค์ให้คนเก่ง คนดี มีความสุข โดยพันธกิจตามแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ในข้อแรกกล่าวถึง พัฒนาคนให้คุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณภาพ จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกคนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถทักษะ การประกอบอาชีพและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการพัฒนากำลังแรงงานระดับกลางให้มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน

[3]โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หลักการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวง ศึกษาธิการ รายงานว่า โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้ความเป็นมา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี 2546 ตามแนวทางการปฏิบัติการโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนปี 2550

[4]แนวคิดการประเมินโครงการ โครงการ (Project) หมายถึง กระบวนการของการตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับแผนและการดำเนินงานของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือการดำเนินงานต่อไปตลอดจนเล็งกลั่นโครงการแนวคิดการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินโครงการ (Model of Project Evaluation) ของ Daniel L.Stufflebeam เป็นรูปแบบที่จะนำมาใช้ประกอบ ในการประเมินผลโครงการ Stufflebeam ให้นิยามของการประเมินว่า หมายถึง “กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่จะต้องทำการประเมิน 4 ด้าน หรือที่เรียกว่า CIPP คือ 1)การประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ 3)การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงไร 4)การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่

2.วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และ คณะครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง ผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการอาหาร

กลางวันภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ จำนวน 39 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย ตำแหน่งงาน เพศ วุฒิการศึกษา ครูสอนประเภทวิชา สถานภาพ ประสบการณ์ด้านการสอน ตอนที่ 2 แบบประเมินการกำกับดูแลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน จำนวน 38 ข้อ แยกเป็นด้านบริบท 7 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า 9 ข้อ ด้านกระบวนการ 10 ข้อ และด้านผลผลิต จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะของแบบสอบถาม แบบปลายเปิด (Open ended) โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นต่างๆ ในการประเมิน

2.2.2 ขอคำปรึกษาแนะนำเพิ่มเติมการสร้างแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2.3 นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมให้ถูกต้องและสมบูรณ์

2.2.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามและปรับปรุงเพิ่มเติมให้ถูกต้องและสมบูรณ์

2.2.5 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Concurrence : IOC)

2.2.6 เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ขึ้น ไปส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำ

กว่า 0.80 ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยชี้แจงผู้บริหาร ครู วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ โรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 39 ฉบับ

2.3.1 แจกและรับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 39 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ มีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบทั้ง 39 ฉบับ

2.3.1 นำแบบสอบถามทั้ง 39 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติและแปลผลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2.4.2 การวิเคราะห์และประเมินผลด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4.3 การวิเคราะห์และประเมินผลปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3. ผลการวิจัย

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 89.74 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.67 วุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.10 ครูสอนประเภทวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 87.18 สถานภาพครูประจำ

คิดเป็นร้อยละ 97.44 ประสบการณ์ด้านการสอนตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 89.74

3.2 การวิเคราะห์และประเมินผลด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีผลดังนี้

3.2.1 ด้านบริบท (Context) พบว่าด้านบริบทผู้บริหารครูมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความชัดเจนของระเบียบการปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ($\bar{x} = 4.85$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ ($\bar{x} = 4.67$)

3.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่าด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารครูมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือวิทยาลัยมีการทบทวนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.72$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิทยาลัยมีการสื่อสารให้บุคลากรทุกคนทราบถึง วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและมาตรฐานของโครงการฯ อย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 4.51$)

3.2.3 ด้านกระบวนการ (Process) พบว่าด้านกระบวนการ ผู้บริหารครูมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิทยาลัยดำเนินการผลิตพืชหรือเลี้ยงสัตว์ตามแผนงานกิจกรรมโครงการอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.90$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิทยาลัยมีการจัดเก็บข้อมูลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนตามนโยบายที่กำหนด ($\bar{x} = 4.67$)

3.2.4 ด้านผลผลิต (Product) พบว่าด้านผลผลิตผู้บริหารครูมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลการดำเนินงานของวิทยาลัยสนับสนุนให้โรงเรียนลดภาระค่าใช้จ่ายโครงการอาหาร

กลางวัน ($\bar{x} = 4.77$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิทยาลัยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้สู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.49$)

3.3 การวิเคราะห์และประเมินผลปัญหาและข้อเสนอแนะ มีผลดังนี้

3.3.1 ปัญหาการกำกับดูแลโครงการ พบว่า ความชัดเจนของนโยบายการดำเนินงาน ร้อยละ 12 รูปแบบการดำเนินงานขาดความชัดเจน ร้อยละ 11 งบประมาณที่ได้รับล่าช้าและขาดความต่อเนื่อง ร้อยละ 8 ขาดความต่อเนื่องการประสานงานกับโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 4 เปลี่ยนแปลงบุคคลผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 4

3.3.2 ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการกำกับดูแลโครงการ พบว่าวิทยาลัยฯ ควรจัดตั้งคณะกรรมการดูแลโครงการให้มีความต่อเนื่อง ร้อยละ 13 วิทยาลัยฯ ควรกำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน ร้อยละ 9 วิทยาลัยฯ ควรมีการจัดสรรงบประมาณก่อนเปิดภาคเรียน ร้อยละ 8 วิทยาลัยฯ ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้มีความต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี ร้อยละ 4 วิทยาลัยฯ ควรพัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้องกับการโครงการ ร้อยละ 3 วิทยาลัยฯ ควรกำหนดโครงการลงในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ร้อยละ 2

4. สรุปผลและอภิปรายผล

4.1 การวิเคราะห์และประเมินบริบท (Context) การประเมินการกำกับดูแลบริบทของโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ดำเนินการประเมินในประเด็นที่เกี่ยวข้องสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนหรือระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงาน และโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นต่อ ความชัดเจนของนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนหรือระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงาน และโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมากและเห็นด้วยกับ ความชัดเจนของระเบียบการ

ปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในระดับมาก และเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้ายว่า วิทยาลัยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ จิรประเสริฐวงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและครูหัวหน้าโครงการ มีความคิดเห็นต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีผังโครงสร้างการบริหารโครงการอาหารกลางวันและดำเนินการในรูปคณะกรรมการบริหารโครงการโดยมีหลักฐานการมอบหมายภารกิจให้มีผู้รับผิดชอบงานอาหารกลางวันโดยที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันมีจำนวนเพียงพอที่จะปฏิบัติงานและเห็นด้วยกับ ความเห็นเกี่ยวกับระเบียบ/แนวปฏิบัติของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีหลักฐานกรอบ/นโยบายโครงการอาหารกลางวันมีหลักฐานการประชุมคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับอาหารกลางวัน และโรงเรียนมีหลักฐานการสร้างการมีส่วนร่วมของเอกชนในการสนับสนุนอาหารกลางวัน ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง มีหลักฐานแสดงระเบียบ/แนวปฏิบัติของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และมีความเห็นว่ระเบียบ/แนวปฏิบัติของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันควรได้รับการปรับปรุง

4.2 การวิเคราะห์และประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินการกำกับดูแลบริบทของโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ดำเนินการประเมินในประเด็นที่เกี่ยวข้องระเบียบปฏิบัติการดำเนินงาน โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ในการกำกับติดตามการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันอย่างยั่งยืนในโรงเรียน

ประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นต่อ ระเบียบปฏิบัติการดำเนินงาน โครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดนโยบาย การกำกับติดตามการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน อย่างยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเห็นด้วยกับวิทยาลัย มีการทบทวนและปรับปรุง แผนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน ในระดับมาก และเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้ายว่า วิทยาลัยมีการสื่อสารให้บุคลากรทุกคนทราบถึง วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและมาตรฐานของโครงการฯ อย่างทั่วถึง ในระดับมาก สอดคล้องกับงานประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ทำ การประเมิน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การวางแผนการดำเนินงาน การมอบหมายหน้าที่การบริหารงาน แต่ละหน่วยงานเน้นมอบหมายให้บุคลากรที่มีภาระงานมากและ ไม่มีความถนัดในเรื่องอาหารกลางวันเป็นผู้รับผิดชอบ และ เน้นงานด้านธุรการและการเงินเป็นภาระหลักทำให้มีการ พัฒนาโครงการไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ การทำงานมี ลักษณะแยกส่วน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ไม่มีการติดตามประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ

4.3 การวิเคราะห์และประเมินกระบวนการ (Process) การประเมินการกำกับดูแลบริบทของโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ดำเนินการประเมินในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ได้แก่ กระบวนการดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงาน การ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันอย่าง ยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นต่อ การ ดำเนินงานโครงการอาหารประกอบด้วย กระบวนการ ดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงาน การ นิเทศติดตามผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันอย่าง ยั่งยืนในโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเห็นด้วยกับ วิทยาลัยดำเนินกิจกรรมการผลิตพืชหรือ

เลี้ยงสัตว์ตามแผนงานกิจกรรมโครงการอย่างเหมาะสมใน ระดับมากที่สุด และเห็นเป็นลำดับสุดท้ายว่า วิทยาลัยมีการ จัดเก็บข้อมูลโครงการอาหารกลางวัน แบบยั่งยืน ในระดับ มาก สอดคล้องกับงานประเมินของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ทำ การประเมินการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในโรงเรียน ประถมศึกษา ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่างบประมาณอุดหนุน จากรัฐบาลเป็นงบประมาณหลักที่โครงการอาหารกลางวัน แบบยั่งยืนจัดสรรให้แก่โรงเรียนในรูปของการสนับสนุน ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เพื่อนำไป ผลิตในโรงเรียน สนับสนุนวัตถุดิบให้โรงเรียนเพื่อประกอบ อาหารให้เด็กนักเรียน และให้การสนับสนุนทางด้าน วิชาการ โดยการจัดอบรมความรู้ ในขณะเดียวกันแม้ว่าผล จากการดำเนินงานทำให้แนวโน้มนักเรียนที่มีภาวะทุพ โภชนาการลดลง

4.4 การวิเคราะห์และประเมินผลผลิต (Product) การ ประเมินการกำกับดูแลบริบทของโครงการอาหารกลางวัน แบบยั่งยืน ดำเนินการประเมินในประเด็นที่เกี่ยวกับ ผลที่ เกิดขึ้นหลังจากที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ได้ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันอย่างยั่งยืนใน โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ โครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นต่อผลที่เกิดขึ้น หลังจากที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ได้ ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันอย่างยั่งยืนในโรงเรียน ประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเห็นด้วยกับ ผล การดำเนินงานของวิทยาลัยสนับสนุนให้โรงเรียนลดภาระ ค่าใช้จ่ายโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก และเห็น เป็นลำดับสุดท้ายว่าวิทยาลัยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ ความรู้สู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องในระดับมาก สอดคล้องกับงาน ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ทำ การประเมินการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบ ยั่งยืน ในโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การดำเนินงานของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การทำ หน้าที่สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เพื่อนำไปผลิตในโรงเรียน สนับสนุนวัตถุดิบให้

โรงเรียนเพื่อประกอบอาหารให้เด็กนักเรียน และให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ และนักเรียนที่ประสบภาวะทุพโภชนาการมีแนวโน้มลดลง และองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนในระดับโรงเรียนมากขึ้นแต่พึงพิจารณาว่า ยังมีโครงการอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการของนักเรียนด้วย ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นมิใช่ผลจากการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนเพียงโครงการเดียว

4.5 ข้อเสนอแนะการพัฒนาโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรเริ่มต้นที่โครงการฯ ซึ่งควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและการบริหารจัดการโครงการฯ บางประเด็น โดยสรุปรวมได้เป็นกลยุทธ์ 7 ประการคือ

4.5.1 การสร้างระบบฐานข้อมูล เพื่อสามารถดำเนินโครงการอย่างถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการจัดสรรเงินงบประมาณให้ตรงกับกลุ่มนักเรียนที่ควรได้รับความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและทันต่อเวลาการใช้เงิน

4.5.2 การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการรับรู้สภาพแท้จริงของปัญหาและการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม ให้ชุมชนระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดรูปแบบแผนงาน ตลอดจนการติดตามผลและการพัฒนาโครงการ

4.5.3 การปรับปรุงโครงสร้างการดำเนินงาน เพื่อปรับบทบาทของคณะกรรมการบริหารงบประมาณโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีงบประมาณและคณะทำงานเต็มเวลาในการรับนโยบายไปกำหนดแผนการดำเนินงาน

4.5.4 การจัดสรรงบประมาณ เพื่อมุ่งต่อผลการดำเนินงานสนับสนุนการบริหารจัดการที่เน้นความสะดวกรวดเร็ว และสามารถตรวจสอบติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5.5 การติดตามประเมินผลในภาพรวม เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการประเมินผลและติดตามโดยมุ่งนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินโครงการอย่างแท้จริง

4.5.6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานในท้องถิ่น และองค์กรเอกชนทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศในการดำเนินงานการระดมทุนและทรัพยากรเพิ่มเติม

4.5.7 การรวมกลุ่มโรงเรียนเป้าหมาย เพื่อให้ตรงและสอดคล้องต่อความต้องการมากยิ่งขึ้นเนื่องจากแนวโน้มปัญหาด้านทุพโภชนาการลดลงกลุ่มนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือจึงอาจรวมกลุ่มนักเรียน ไว้ในกลุ่มเป้าหมายได้หากมีตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษและโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจประเมินแบบสอบถามพร้อมให้คำแนะนำให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์

6. เอกสารอ้างอิง

- [1]กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน. 2544. แนวดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการอาหารกลางวันกระทรวงศึกษาธิการ.
- [2]กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองนโยบายและแผน,สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน. 2540. ผลการติดตามและประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ปีงบประมาณ 2540.
- [3]สำนักความร่วมมือ. 2551. รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาธิการ.
- [4]Stufflebeam, Daniel L. and others. 1971. Educational Evaluation and Decision Making. Jtasca. Illinois : P.E. Peacock.

